

Breu introducció a l'aplicació de la propietat intel·lectual a les dades en l'entorn europeu

v1.0

Aquest text està basat en la guia “*Guide to Open Data Licensing*”, disponible a <http://opendefinition.org/guide/data/> i està principalment adreçat a aquelles persones que volen oferir les seves dades en [obert](#).

Cal remarcar que la informació que s'hi ofereix no ha de ser considerada com un consell legal, només es tracta d'un text elaborat per persones la majoria de les quals no són juristes, que volen oferir una senzilla explicació de l'aplicació de la propietat intel·lectual a les dades.

Posar una llicència a les dades

En la majoria de jurisdiccions hi ha drets de propietat intel·lectual relatius a les dades que eviten que terceres persones utilitzin, reutilitzin i distribueixin dades sense un permís explícit. Fins i tot en aquells llocs on l'existència de drets és incerta, és important aplicar-hi una llicència en nom de la claredat. Per tant, **si esteu planejant posar les vostres dades a disposició de la gent, hauríeu de posar-hi una llicència** — i si voleu que les vostres dades siguin [obertes](#) la tria d'aquesta llicència és rellevant.

Quina llicència hauríeu d'utilitzar? Per a les vostres dades ‘obertes’ us recomanem que utilitzeu una de les llicències conformes amb la [Open Definition](#) i que estigui indicada com a adient per a dades. Aquesta llista (amb les instruccions per al seu ús) es pot trobar a:

- <http://opendefinition.org/licenses/>

També teniu a la vostra disposició una breu guia introductòria de com aplicar una llicència per a dades obertes a:

- <http://opendatacommons.org/guide/>
-

Quins drets de propietat intel·lectual existeixen en relació a les dades i les bases de dades?

Quan parlem de bases de dades primer cal diferenciar-ne l'estructura i el contingut (quan emprem el terme ‘dada’ hauríem d'entendre'l com al propi contingut de la base de dades). Així s'explica en detall en un document de preguntes més freqüents (PMF) preparades per *Science Commons* (<http://sciencecommons.org/resources/faq/databases>):

“Les bases de dades, generalment, es componen d'almenys quatre elements:

- (1) Un conjunt de noms de camps que identifiquen les dades;

- (2) una estructura (o model), que inclou l'organització dels camps i llurs relacions;
- (3) les plantilles per accedir o obtenir les dades; i
- (4) les dades.

Es podria aplicar una llicència de Creative Commons a aquests elements sempre que s'hi puguin aplicar els drets d'autor. Un objecte pot ser protegit si es tracta d'una mínima obra creativa expressada d'alguna forma. En la majoria de bases de dades, els elements (2) i (3) – l'estructura i les plantilles per a dades – reflectiran una creativitat suficient per poder protegir-los amb drets d'autor. Una llicència de Creative Commons aplicada a aquests elements en permetria la còpia en els termes de la llicència escollida. Els noms dels camps, com per exemple 'Adreça' pel nom del camp destinat a la informació de les adreces de carrer, difícilment serà possible protegir-los perquè rarament tindran la suficient originalitat.”

Per tant, els elements estructurals d'una base de dades generalment estaran coberts pels drets d'autor. Tanmateix, aquí estem en particular interessats en les dades. Quan ens referim a “dades” cal que siguem una mica curiosos perquè el terme no és del tot precís: “dada” pot ser entès com uns pocs o un únic element (per exemple un únic registre bibliogràfic, un parell latitud/longitud, etc.) o “dada” pot significar una gran col·lecció (p. ex. tot el contingut de la base de dades). Per evitar la confusió hauríem de reservar el terme “continguts” per expressar els objectes individuals, i “dades” per anomenar la col·lecció.

De manera diferent a altres materials com textos, música o creacions audiovisuals, la situació legal de les dades varia significativament segons el territori de protecció, tot i que la majoria de jurisdiccions sí que atorguen alguns drets sobre les dades (com a col·lecció).

La distinció entre els “continguts” de la base de dades i la col·lecció és especialment rellevant per a bases de dades que incloguin fets, ja que no hi ha cap jurisdicció que atorgui un dret exclusiu a fets individuals (els “continguts”), tot i que pugui atorgar drets al recull o col·lecció de fets. Com a exemple, podeu considerar una base de dades que inclogui el punt de fusió de substàncies diverses. Mentre que la base de dades com a un sol objecte pot estar protegida per la llei impedint que hom pugui accedir-hi, reutilitzar-la o redistribuir-la sense permís, no hi haurà mai cap impediment perquè pugueu afirmar que la substància Y es fon a la temperatura Z, fet recollit a la base de dades en qüestió.

Les formes de protecció es poden classificar en dos tipus:

- Drets d'autor per a les compilacions.
- Un dret '*sui generis*' per a les col·leccions de dades.

Com ja s'ha comentat, no hi ha una regla general i la situació varia depenent de la jurisdicció. En el següent apartat s'explicarà la situació a la Unió Europea.

Finalment, podem fer notar que quan no hi ha cap protecció legal molts proveïdors de bases de dades (tancades) poden emprar clàusules contractuals combinades amb disposicions legals per prohibir la violació dels mecanismes de control d'accés, per aconseguir resultats similars als que pot atorgar un dret formal de propietat intel·lectual. Per exemple, el proveïdor d'una base de dades de citacions pot aconseguir qualsevol conjunt de termes de condicions d'ús que vulgui simplement:

(a) Requerint als usuaris que es connectin amb una contrasenya.

(b) Només oferint a l'usuari un compte i una contrasenya amb la condició que accepti els termes i les condicions.

Situació a la Unió Europea

Directiva sobre Bases de dades

A la Unió Europea hi ha una directiva específica per a bases de dades: [Directive 96/9/EC on the 'legal protection of databases' \(Eurlex\)](#).

Ofereix drets d'autor i un dret 'sui generis' sobre les bases de dades, tot i que hi ha algunes restriccions a l'hora d'aplicar-hi drets d'autoria:

(i) Drets d'autor en una compilació. En la directiva es defineix que cal entendre com a “base de dades”: “una col·lecció d'obres independents, dades o altres materials disposat de manera sistemàtica o metòdica i accessibles individualment per mitjans electrònics o per altres mitjans.” Després recull l'aplicació del dret d'autor en una base de dades (de manera diferent als continguts), però només en el cas que l'autoria inclogui una creativitat intel·lectual personal.

(ii) Drets sobre les bases de dades. A més, hi ha un dret 'sui generis' diferent, que s'atorga al creador d'una base de dades (l'inversor inicial) i que dóna el poder d'extracció o reutilització de la base de dades. Es poden remarcar quatre punts essencials:

1. Aquest dret s'aplica a les bases de dades tant si la seva configuració justifica protecció per drets d'autor o no i amb independència de la protecció que puguin tenir els seus continguts com a objectes individuals.
2. El fet de centrar-se en els continguts, en lloc de l'estructura organitzativa, pretén atorgar un dret allà on els continguts s'han extret totalment o de manera substancial i reorganitzats (generalment per un ordinador), per tal d'oferir una disposició molt diferent al mateix material, essencialment una nova organització que no equival necessàriament a una infracció dels drets d'autor de la distribució original.
3. La base de dades ha de ser producte d'una inversió substancial.
4. Aquest dret s'atorga per a 15 anys des de l'acabament de la base de dades o des de la seva posada a disposició al públic. Aquest període es pot ampliar si hi ha modificacions substancials posteriors. En aquest cas, el període de 15 anys torna a començar.